

Vognmand Hans Sørensen, Rønne

Vilfred Friborg Hansen

I 1950'erne og 1960'erne var der i Rønne et meget kendt og respekteret vognmandsfirma, ejet af Hans Sørensen, Hovedgaden 39. Han var gift med damefrisør Anna Sørensen, der havde sin salon samme sted. Huset, der var opført i 1902, købte de i 1946 af slagtermester Carl Krogh. Måske var det slagteren, der i en periode efter krigen havde et par grise gående i gården bag huset.

Hovedgaden 39, ca. 1958. Fra "Hovedgaden"

Hovedgaden 37 og 39: "Afholds Gæstgiveri og Kro", ca. 1910.

Hovedgaden 37 og 39, ca. 1960. Fra "Hovedgaden"

Afholdshotellet "Landbohjemmet", fandtes i nabobygningen, Hovedgaden 37.

Hovedgaden 39, der ligger med gavlen mod gaden, var før krigen forsamlingslokale og dansesal i tilknytning til afholdshotellet. Bygningerne var forbundet med en gangbro.

Hovedgaden 37, var i 50'erne og 60'erne ejet af Jens Sørensen, der drev sin lastvognsforretning herfra. Så der var trængsel med de to vognmænds mange biler med garager i gården og fælles udkørsel til Hovedgaden – men det forløb i gensidig forståelse og helt gnidningsfrit.

Endnu i 50'erne lå husene langs Hovedgadens sydside i en enkelt række mod gaden og med mindre udhusbygninger og haver med store træer på bagsiden mod syd. Indtil 1960 hvor Birkevej blev anlagt, var der frit udsyn over åbne marker til Hestehaveskoven. På ejendommen, Hovedgaden 39, var der således fra tidlig tid tinglyst en deklaration, der fastlagde krav om til enhver tid at vedligeholde hegn "mod løsgående kreaturer" – svært at forestille sig, når man ser området i dag, hvor markerne for længst er bebygget. Haverne med de store træer er nu asfalteret og fungerer som parkeringsplads.

Hans Sørensen (1912 – 1972).

Hans Sørensens baggrund

Han var søn af Karen og Niels Kr. Sørensen, der havde en mindre ejendom i Bjødstrup ved Dejret på Mols.

Faderen døde ung, som 42-årig, i 1923. Det efterlod Karen Sørensen alene med en børneflokk på fem, hvoraf kun de to var konfirmerede. Hans var den næst yngste i flokken og var født i 1912.

Karen Sørensen klarede sig og fik hele børneflokken godt i vej. Hun solgte ejendommen og blev i en periode bestyrer på Thorup Hvilehjem. I 1935 oprettede hun eget pensionat i Rønde.

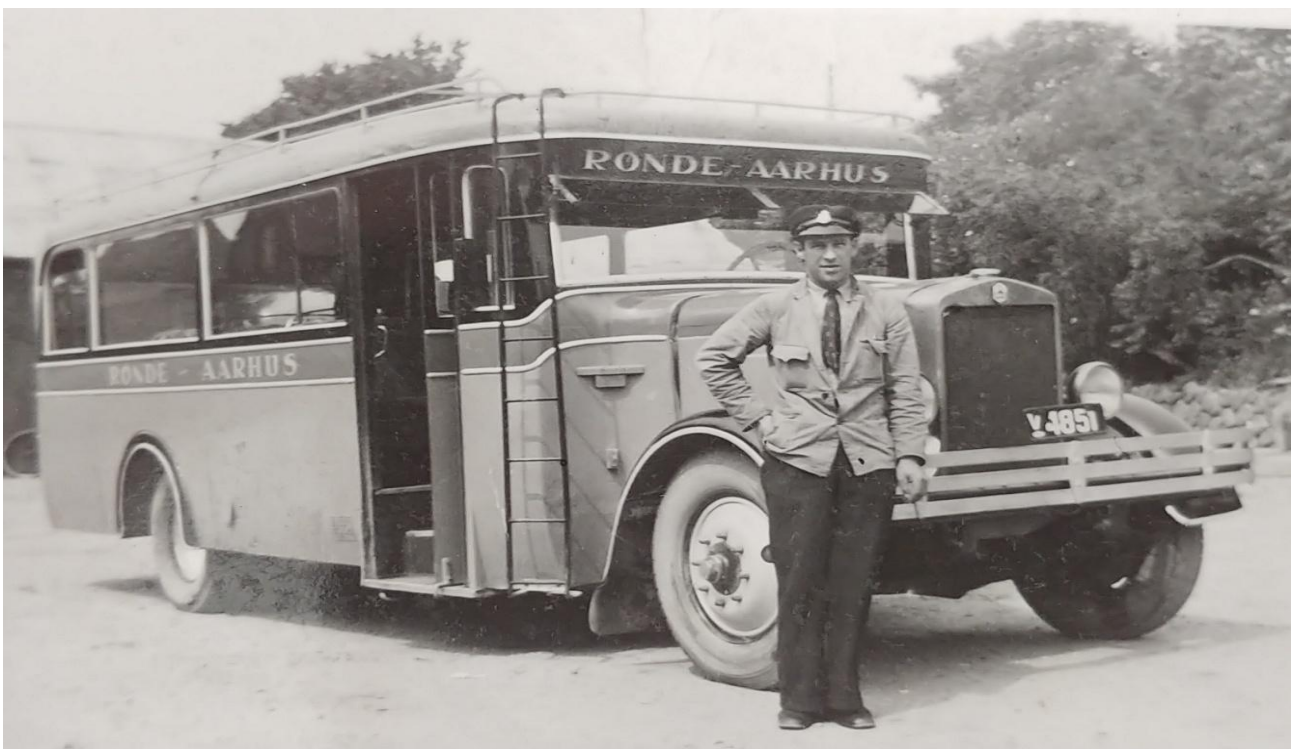
Da Rønde Håndværker- og Borgerforening i 1939 søgte en bestyrer til det nyoprettede vandrerhjem, fik Karen Sørensen stillingen. Hun blev i de følgende år en legendarisk bestyrer af vandrerhjemmet og blev almindelig kendt som "Mor Karen".

Den ældste datter, Ane Kirstine, hjalp moderen på vandrerhjemmet. Hun var bedre kendt under sit kaldenavn "Mols", som hun fik under et af sine ophold på Ollerup Gymnastikhøjskole. Hun blev en drivkraft for idrætslivet på egnen – bl.a. var hun med til oprettelsen af "Rønde Gymnastik Forening" i 1940. Hun ledede talrige gymnastik- og folkedanserhold rundt omkring i egnens forsamlingshuse.

Laurits Jørgensens rutebilstation i Rønne sidst i 1940'erne. Bygningen er i dag boghandel.

Hans Sørensen tog kørekort og blev chauffør hos Laurits Jørgensens omfattende rutebilselskab – det der senere blev kendt som "De Graa Busser". Hans Sørensen fortsatte som chauffør i rutebilselskabet hos Laurits' søn Knud Jørgensen efter Laurits Jørgensens død i 1948.

Hans Sørensen foran en af Laurits Jørgensens rutebiler sidst i 1940'erne.

Hans Sørensen i døren til en af Laurits Jørgensens rutebiler sidst i 1940'erne. Billedet må være taget i Aarhus.

Dengang skelnede man mellem *rutebiler* og *busser*. Rutebiler kørte i rute – typisk gennem oplandsbyer og ind til f.eks. Aarhus Rutebilstation. Det var ikke ualmindeligt, at rutens bynavne var påmalet siden på rutebilen. Bybusserne derimod kørte primært indenfor bygrænsen i de større byer.

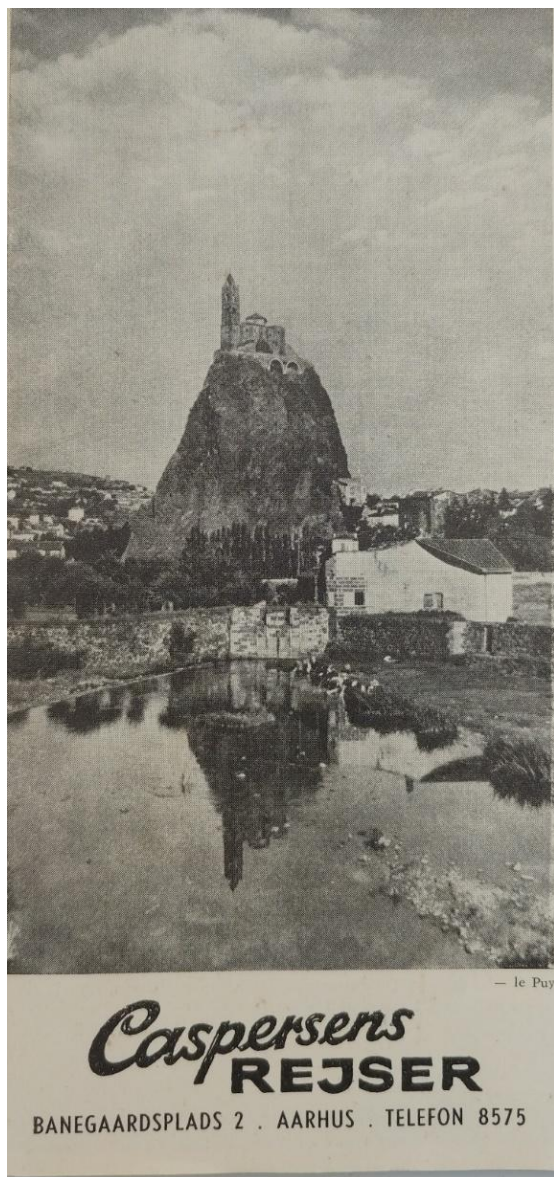
Efterhånden er det blevet almindelig kun at anvende betegnelsen "bus", uanset hvor der køres.

Med Caspersens Rejser ud i Europa

Knud Jørgensen (Laurits Jørgensens søn og efterfølger) havde efter krigen et fast samarbejde med Caspersens Rejser, Aarhus, som arrangerede kulturrejser rundt i hele Europa – og altid med Hans Sørensen som chauffør.

Caspersens Rejser var et én-mands firma, hvor Caspersen selv klarede alle forberedelser af rejserne, og han var selv med på alle turene som kyndig rejseleder.

I dag ville man nok kalde rejserne *all inclusive*, idet priserne fra ca. 500 kr. til 1100 kr. dækkede alle udgifter, kost og logi og entre til diverse seværdigheder undervejs. Dog med et lille tillæg til visum, som mange lande krævede i årene efter krigen.

Hans Sørensen kørte turene for Jørgensen. De længste rejser var til Toledo, syd for Madrid i Spanien og til Amalfi, syd for Napoli i Italien. Rejsen til Toledo var eksempelvis på 6000 km og varede 17 dage til en pris af 1100 kr.

Der var helt naturligt en meget stor interesse for at komme ud og opleve verden efter besættelsen af Danmark. Det har været en kæmpeoplevelse for deltagerne. For mange var det helt sikkert deres første udlandsrejse.

Enkelte deltagere skrev meget udførlige dagbøger med rejsebeskrivelse, som efter hjemkomsten blev renskreved, kopieret og rundsendt til de øvrige deltagere.

Kataloget fra Caspersens Rejser.

Et lille uheld i Kirchheim 1953...

På en rejse til Tyskland, Frankrig og Schweiz i juni 1953 kan man læse i en af deltagernes rejsebeskrivelse, at der opstod tekniske problemer med bussen ved Kirchheim i Sydtykland. Det medførte en større forsinkelse.

Som det fremgår af billedet måtte bussen på bedding for at kunne repareres. Rejsen fortsatte videre om natten til Strasbourg i Frankrig.

Næste morgen kl. 08.00 fortsatte rejsen, som planlagt.

Laurits' rutebil med Caspersens Rejser foran domkirken i Strasbourg, Frankrig.

Meget af Europa lå endnu i ruiner, og omfartsveje var mange steder et ukendt begreb. Man skulle som oftest ind igennem byerne, små og store. Det vakte udelt beundring at se Hans manøvrere rutebilen rundt i Paris og Milano, som var det Aarhus eller Grenaa.

Efter at Jørgensens samarbejde med Caspersen ophørte i 1950'erne, mente Hans Sørensen, at også hans familie skulle have mulighed for at opleve Europa. Så han samlede i mange år herefter familie og venner og viste dem mange af de seværdigheder rundt om i Europa, han selv havde oplevet med Caspersen.

Caspersen selv til venstre og Hans Sørensen i Alperne.

Mærkeligt at se billeder af rutebilen med påskriften "Aarhus – Løgten – Rønne" køre rundt i Europa. Bemærk bagagen på taget af bussen. Da plads til bagage inde i bussen var meget begrænset, blev alle kufferter surret fast på bussens tag under en presenning.

Frokostpause, Hans Sørensen skænker op. Caspersen stående med en kop kaffe i baggrunden til venstre.

Turistkørsel med en af Laurits Jørgensens busser for Gredana i Grenaa, Hans Sørensen foran bussen.

Hans Sørensen kørte også andre former for turistkørsel for Laurits Jørgensen og senere Knud Jørgensen. Vi har et godt billede af en af Laurits' busser, der er blevet malet om, da den skal køre udflugt med Gredanas medarbejdere engang i 1950'erne. Gredana var det store dampvæveri i Grenaa, en af Djurslands største arbejdspladser.

Vognmandsforretningen oprettes

Vognmandsforretningen tog sin begyndelse i 1940'erne, samtidig med, at Hans Sørensen var chauffør for Laurits Jørgensens rutebiler, De Graa Busser, Rønde.

Hans har været en driftig mand. Ved siden af jobbet som chauffør købte han en mindre lastbil og begyndte at køre vognmandskørsel med den. Det var under krigen, hvor benzin og diesel var rationeret, så bilen var forsynes med en gasgenerator, der skulle fyres op med almindeligt brænde, så der kunne udvikles gas som drivkraft. Effektivt var det ikke, men det var eneste mulighed. Efter krigen blev rationering af benzin og diesel gradvis udfaset og var helt afskaffet i starten af 50'erne.

Lastbilen blev solgt og Hans Sørensen købte straks en personbil og begyndte at køre taxakørsel med den. Taxakørslen blev en succes, så der blev hurtigt suppleret med endnu en bil, og når vi kommer op i begyndelsen af 1950'erne bliver der også købt en lille bus, en VW-rugbrød, til kørsel med mindre grupper.

I de første år foregik bestillinger på kørsel via telefon. Husets ansatte og familie passede telefonen og tog imod bestillinger. I nødstilfælde, hvor alle var ude af huset, lavede man en aftale med telefondamerne på centralen om at "høre efter telefonen" og tage imod en besked eller eventuelt videregive til et andet nummer. Det var dengang. Senere blev centralen automatiseret og bilerne fik radio installeret.

Hans Sørensen med sin vognpark ca. 1953.

Skolebuskørsel

I 1955 blev de små skoler i Thorsager-Bregnet sognekommune nedlagt, og den nye Rønde Skole opført i stedet.

Den nye skole var fællesskole for Rønde og Følle. Men de små skoler i Rostved og Bjødstrup blev også nedlagt, undtagen for de tre første årganges vedkommende, og eleverne skulle så transporteres med bus til den nye store skole i Rønde.

Hans Sørensen bød på skolebus-kørslen til Rønde Kommuneskole. En bus blev købt til formålet, og få år efter blev det nødvendigt med endnu en. Senere måtte Erling Secher, som Hans havde et tæt samarbejde med, træde til.

Ikke mindst da de store årgange fra Thorsager overførtes til Rønde skole, greb skolebuskørslen om sig. Hans Sørensen havde den så længe firmaet eksisterede (til 1972).

Hans Sørensens første skolebus ca. 1955.

Hans Sørensens anden skolebus, ca. 1960.

Postruten

Med udgangspunkt i Rønde Posthus på Hovedgaden var der tilbage i tiden oprettet en postrute mellem Rønde og jernbanen Aarhus – Ryomgård. Ruten havde i en periode endestation ved Løgten Station, i andre perioder Mørke Station.

Ruten blev oprindelig kørt med hestevogn, men var for længst blevet til en bilrute med både fragt og personbefordring.

Indtil 1960 havde postkontrahent Chr. Hedegaard, Hovedgaden 1, ruten. Men da han døde dette år overtog Hans Sørensen den – måske havde han allerede kørt den for Chr. Hedegaard i nogen tid før.

Til postruten anskaffede Hans Sørensen en lille last/varebil.

Køreskole

I starten udlejedes to biler "uden fører", da der i 50'erne stadig var mange, der ikke selv havde bil. Der blev oprettet køreskole og en kørelærer blev ansat. Resultatet svarede dog ikke helt til forventningerne, for køreskolen blev nedlagt efter en kort periode. Efterhånden mindskedes behovet for udlejningsbiler. I 60'erne fik folk i stigende grad råd til egen bil, og privatbilismen tog for alvor til.

Lufthavnen

I 1950'erne og ikke mindst i 1960'erne udviklede flyruten mellem Tirstrup og København sig. Der blev efterhånden brug for mere kørsel til og fra lufthavnen. Der blev kørt med luftfragt for firmaer og med forretningsfolk, der skulle til og fra flyene. Hans Sørensen blev ofte forudbestilt til kørsel til og fra lufthavnen, og han valgte efterhånden at have en eller to biler holdende i lufthavnen ved alle ankomster. Samtidig etableredes et fast samarbejde med SAS, der i forbindelse med uregelmæssigheder i flytrafikken bestilte biler til kørsel med passagerer eller flybesætninger. Når der var behov for ekstra busser, benyttede Hans Sørensen sin forbindelse til Sechers Busser, Erling Secher, som hjalp til, når det "brændte på".

Announce i Adresseavisen for Hans Sørensens firma. Fra "Hovedgaden".

Sproghøjskolen

I 1952 var Kalø Sproghøjskole blevet oprettet, og en væsentlig del af en sproghøjskole var at komme ud og benytte sine færdigheder og lære sprog i praksis.

Hans Sørensen blev sproghøjskolens faste forbindelse på ekskursioner i udlandet. Bl. a. den årlige udflugt til Sonnenberg i Harzen.

Kørsel for kommunen

Hans Sørensen var gennem mange år kommunens faste leverandør af taxakørsel – f.eks. til sygetransport og som nævnt også kommunens skolebus-kørsel.

Vognparken udvides

De mange aktiviteter gjorde det nødvendigt at udvide vognparken.

Det blev efterhånden en stor forretning. I slutningen af 1960'erne rådede Hans Sørensen over fire personbiler til taxakørsel, en minibus, to busser og den omtalte last/varevogn.

Personbilerne til udlejning uden fører blev efterhånden udfaset. Busserne blev primært brugt til skolekørsel, men også til turistikørsel, selskaber, fodboldhold o. lign.

Hans Sørensens vognpark sidst i 1950'erne.

Kroers Autoværksted, Bjødstrup

Der var naturligvis brug for en pålidelig mekaniker til vedligeholdelse af de mange biler, og Hans Sørensen blev fast kunde hos Volmer Kroer i Bjødstrup. Hans var meget loyal over for dem, han handlede med. Når han havde fundet en god leverandør, holdt han fast i vedkommende. Det har givetvis også givet ham selv en god service.

Hans Sørensen foran taxa-delen af sin vognpark ca. 1970.

Hans Sørensen kører i 1972 med elever fra Kalø Landboskole til Tyskland, Frankrig og Schweiz.

Firmaet ophører

Hans Sørensen kørte i april 1972 med elever fra Kalø Landboskole til Tyskland, Frankrig og Schweiz. Herefter kørte han endnu en tur i maj 1972 til Belgien.

Hans Sørensen døde pludselig i juni 1972, 60 år gammel.

Anna Sørensen afhændede firmaet. Erling Secher, Rostved købte bus og postbil - personbilerne solgtes til forskellige.

Anna Sørensen fortsatte med frisørsalon mange år endnu. Hun døde i 2008.

Kilder:

Artiklen bygger på samtaler med Hans Sørensens søn, Kurt Sørensen, Ebeltoft. Hvor intet andet er nævnt, er billederne stillet til rådighed af Kurt Sørensen.

Enkelte billeder er lånt fra bogen "Landevejen, der blev Hovedgade", Fejrup 2016 af Petersen, Wendelboe og Poulsen (cit. "Hovedgaden").